

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ กนกรัตน์ รีสอร์ท อัมพวา สมุทรสงคราม
๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง ที่ กนกรัตน์ รีสอร์ท อัมพวา สมุทรสงคราม ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ประธานกรรมการมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา และคณะวิทยากรของมูลนิธิฯ ผศ.อรณพ หอมจันทร์ อาจารย์ธิดารัตน์ หอมจันทร์ และ อาจารย์คำปิ่น อักษรวิสัย ได้รับเชิญจาก คุณสัมพันธ์ คุณนวรรตน์ และคุณชินรัตน์ พงษ์พรรณากุล เจ้าของกนกรัตน์ รีสอร์ท เพื่อไปสนทนาธรรม ณ กนกรัตน์ รีสอร์ท อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสงคราม ระหว่างเวลา ๑๐.๐๐-๑๕.๐๐ น.

คุณสัมพันธ์ คุณนวรรณ์ (คุณแป้ว) และคุณชินรัตน์ บุตรชายคนเดียวของทั้งสองท่าน เป็นครอบครัวที่น่าอนุโมทนายิ่งอีกครอบครัวหนึ่ง ที่ได้ศึกษาพระธรรม อบรมเจริญปัญญา ด้วยการฟัง และมีความเข้าใจธรรมะ ได้รับประโยชน์จาก "คำ" ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งมาจากการตรัสรู้ "แต่ละคำ" มีค่าประเสริฐที่สุด ยิ่งกว่ารัตนชาติในสากลจักรวาล ยิ่งไปกว่าบรรดาทรัพย์ทั้งหลายที่มีอยู่ ไม่ว่าจะเป็นมากมายหลากหลายสักปานใดก็ตาม เพราะเหตุว่า อริยทรัพย์ ทรัพย์คือปัญญาจากการเข้าใจความจริงของสิ่งที่มีจริง ๆ เป็นอริยทรัพย์ที่สามารถจะติดตามไปเป็นเสบียงที่มีค่าสำหรับ

บุคคลในสังสารวัฏอันยาวนานหาที่สุดมิได้ หาใช่ทรัพย์ทั้งหลายที่แม้มืออยู่มากมาย แต่ก็สามารถสูญสลายหายไปได้ในพริบตา ด้วยภัยต่าง ๆ ที่ไม่อาจคาดคิดมาก่อน ทั้งยังไม่สามารถติดตามไปอุปการะแก่บุคคลใดได้เลย เมื่อสิ้นชีวิตจากความเป็นบุคคลนี้ในชาตินี้

การที่บุคคลได้มีโอกาสเกิดมาเป็นมนุษย์ ทั้งยังได้พบและฟังคำจากการตรัสรู้ของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าในชาตินั้น ๆ เป็นเหตุให้ได้สะสมอบรม เจริญปัญญา เข้าใจความจริงของสิ่งที่มีจริง ๆ ในชีวิตนั้น ไม่ใช่เหตุที่บุคคลจะมีได้โดยง่าย และหากได้มีความเข้าใจธรรมตามสมควร ย่อมทราบว่า แม้เพียงแค่ว่าคำกล่าวที่ดูเหมือนธรรมดา ๆ อย่างนี้ จะมีนัยความหมายที่ลึกซึ้งยิ่ง เข้าใจได้ ตามกำลังของความเข้าใจในแต่ละบุคคล ซึ่งยากแก่การอธิบาย เพราะต้องอาศัยความเข้าใจ ซึ่งไม่ใช่เรา แต่เป็นปัญญาที่เป็นธรรมชาติที่เกิดเพราะเหตุปัจจัย ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใครทั้งสิ้น แม้อยากเข้าใจในความลึกซึ้งของคำที่มีบุคคลกล่าวว่าลึกซึ้ง แต่หากไม่เข้าใจก็ย่อมไม่เข้าใจ เพราะ "เข้าใจ" ไม่ใช่เรา แต่เป็นธรรมและเป็นอนัตตา ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใคร

เพราะเหตุของบุคคลที่ไม่เข้าใจธรรม ไม่รู้ว่าแต่ละขณะของชีวิตนี้ เป็นแต่ธรรม ไม่ใช่เรา ย่อมไม่เข้าใจในความเป็นอนัตตาของสภาพธรรม ไม่เข้าใจว่า ธรรมทั้งหลายที่เกิดขึ้น ที่เข้าใจว่าเป็นเรานั้น แท้ที่จริงเป็นธรรมะ และเป็นอนัตตา ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใครเลยทั้งสิ้น เมื่อมีความไม่รู้ ไม่เข้าใจ ก็เข้าใจผิดว่า คิดว่ามีเราที่จะทำปัญญา ให้เกิดมีขึ้น ด้วยการไปนั่งสมาธิ ไปปฏิบัติธรรม กันอย่างมากมายในปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงความเสื่อม ความสิ้นสูญและการทำลายพระศาสนา คือคำสอนของพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า

เมื่อคราวบันทึกเทปโทรทัศน์ที่บ้านคุณทักษพล คุณจริยา เจียมวิจิตร ครั้งหนึ่ง ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ได้กล่าวตอบคำถามของ ผศ.อรรถพร หอมจันทร์ ซึ่งเป็นผู้ดำเนินรายการสัมภาษณ์พิเศษ โดย ผศ.อรรถพร กราบเรียนถามท่านอาจารย์ถึงหนทางที่จะแก้ไขความเห็นผิดในพระธรรมคำสอน ที่มีอยู่อย่างมากมายในขณะนี้ ว่าจะจะเป็นประการใด ท่านอาจารย์กล่าวว่า การจะแก้ไขความเห็นผิดทั้งหลายที่มีในขณะนี้ นั้น ยากเหมือนพลิกแผ่นดิน พระพุทธศาสนาในสมัยปัจจุบันนี้เหมือนผู้ป่วยที่อยู่ในห้องไอซียู ทุกท่านฟังแล้ว ย่อมเป็นผู้พิจารณาได้ด้วยตนเองนะครับ

อันดับต่อไป ขออนุญาตนำความการสนทนาในภาคบ่าย ซึ่งเป็นการสนทนาระหว่างท่านอาจารย์กับคุณพัฒนรี และคุณอรรวรรณ ซึ่งมีความไพเราะมาก อยากนำมาบันทึกไว้ให้ทุกท่านได้พิจารณาด้วย แม้จะเป็นข้อความที่ยาว แต่มีประโยชน์มาก ในการอ่านซ้ำ ๆ เพื่อความเข้าใจจริง ๆ เช่นเคยนะครับ

คุณพัฒนรี :

กราบท่านอาจารย์และคณะวิทยากร ขณะที่นั่งฟังเมื่อเช้า มีเสียงลอย ๆ มา บอกว่าฟังไม่รู้เรื่องเลย ก็เลยอยากจะขอกราบเรียนท่านอาจารย์ ขอถามแทนว่า สำหรับชีวิตของคนทำงาน การที่จะเริ่มเข้าใจพระธรรม พอมาฟังเรื่องจิต เจตสิก แล้วไม่เข้าใจ มีเพื่อนเคยบอกว่า เขาไม่สนใจพระธรรมหรอก เพราะว่าเขาทำดีทุกวัน และไม่เคยทำความเดือดร้อนให้ใคร แต่อย่างคนที่ฟังธรรมมานาน เราก็เข้าใจว่า การฟังพระธรรม ต้องค่อย ๆ เริ่มมีความเข้าใจไปทีละเล็กทีละน้อย สะสมไปเรื่อย ๆ แต่อย่างคนที่เพิ่งมาฟังครั้งแรก อย่างน้อยให้เขาได้อะไรกลับไปจากการฟังในครั้งนี้ สำหรับชีวิตคนทำงานนี้ เราควรจะทำอย่างไรคะ? โดยเฉพาะคนที่คิดว่า ไม่ทำร้ายใคร ทำความดีทุกวัน

ท่านอาจารย์ :

เขาไม่อยากจะอะไรคะ?

คุณพัฒนรี :

เขาไม่อยากจะ ไม่อยากฟังพระธรรมคะ เขาบอกว่า โอ้โฮ!! อย่างที่เธอฟังนี้ยาก!!

ท่านอาจารย์ :

เพราะฉะนั้น อยากได้อะไร ที่ไม่ใช่ธรรมะ ใช่ไหม? ธรรมะต้องคิด ต้องไตร่ตรอง ทุกคำละเอียดมาก อยากได้อะไร? อยากได้อะไรอื่น

ทั้งหมด นอกจากเข้าใจธรรมะ? เพราะถ้าจะเข้าใจธรรมะ ต้องรู้ว่า ธรรมะไม่่ง่าย!! คนที่มาเพราะคิดว่าธรรมะง่าย ก็ฟังไม่รู้เรื่อง!!! ใช่มั้ย? เพราะคิดว่า ธรรมะง่าย!! ทำดีนะ ละชั่วนะ อย่างนั้น อยู่นั้น เข้าใจว่าเป็นธรรมะ แต่ความจริง เขาไม่รู้จักรัทธิธรรมะ!!!

...อย่างคำถามแรก เราต้องไตร่ตรองว่า ไม่ใช่เราต้องการอย่างอื่น และเราก็ไม่รู้ว่ คำถามนี้ถามว่าอะไร ถ้าถามว่า รู้จักรัทธิธรรมะไหม? ต้องตรง!! ที่จะตอบว่า รู้จัก หรือ ไม่รู้จัก!! เห็นไหม? จึงจะเป็นการเริ่มต้นด้วย "ความจริงใจ" ที่จะรู้ว่า "ต้องการอะไร?" ต้องการเข้าใจธรรมะ? หรือว่า ต้องการอย่างอื่น? ความสุขชั่วคราว หรือว่า เรื่องเล็ก ๆ น้อย เป็นคนดี เกิดมาแล้ว แล้วก็จากโลกนี้ไป

เพราะฉะนั้น คนที่จะเข้าใจธรรมะ ไม่ใช่ว่ามีมาก เพราะเหตุว่า ทั้งโลกคิดว่าอย่างอื่นมีประโยชน์และสำคัญกว่าธรรมะ ไม่รู้ค่าของธรรมะเลย เพราะไม่รู้ว่ ธรรมะคืออะไร? และมีประโยชน์อย่างไร? เพราะฉะนั้น จะชักชวนใครให้ฟังธรรมะ ยาก!! แม้แต่ตัวคนที่ไม่สนใจธรรมะเพราะไม่ได้สะสมมาที่จะเห็นประโยชน์ ก็ยากที่จะชักชวนตัวเอง หรือพยายามตั้งใจฟังธรรมะ ก็ไม่ได้ เขาไปฟังธรรมะกัน แต่ว่าเราไม่ได้สะสมมาที่จะเข้าใจธรรมะ ตามเขาไป แล้วเรา

เข้าใจไหม? ในเมื่อเราไม่ได้สะสมมาที่จะเข้าใจธรรมะ หรือเห็น
ประโยชน์ของธรรมะ!!...

คุณพัฒนรี :

เพราะฉะนั้น ก่อนอื่น ไม่ใช่ว่า เราจะให้ทุกคนได้เข้าใจธรรมะ
เพราะเขาอาจจะไม่ต้องการก็ได้ เขาต้องการอย่างอื่น ชวนไปเที่ยว
ไปไหม? ชวนมาฟังธรรมะ มาไหม?

ชวนไปเที่ยว ง่ายค่ะ หรือชวนไปปฏิบัติธรรมก็ง่าย เพราะเขาคิดว่า
เขาไปแล้วเขาได้ประโยชน์ ได้บุญ

ท่านอาจารย์ :

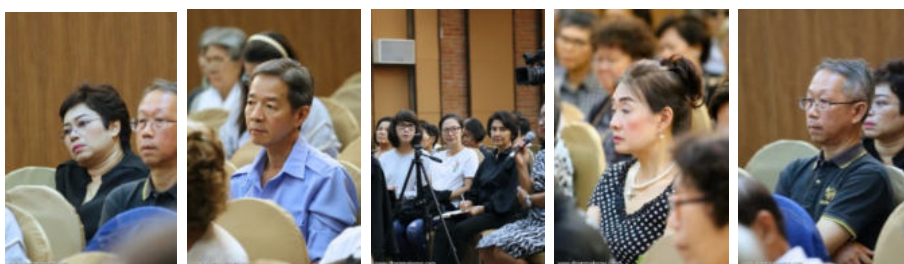
เพราะฉะนั้น ต้องเป็นคนที่ดีตรง ที่ต้องรู้จักทุกคำ เข้าใจทุกคำ เพื่อ
ไม่ "ถูกหลวง" คิดว่า "รู้แล้ว" ไม่มีใคร "รู้ธรรมะแล้ว" ได้เลย!!
นอกจากคนที่เริ่มเข้าใจว่าธรรมะคืออะไร แล้วก็ค่อย ๆ เข้าใจขึ้น
เพราะว่า เดียวนี้เป็นธรรมะ ก็ไม่รู้ว่าอะไรเป็นธรรมะ เป็นได้
อย่างไร? ดอกไม้เป็นธรรมะหรือ? โต๊ะเก้าอี้เป็นธรรมะหรือ?
เหมือนกับว่า ธรรมะไม่ใช่สิ่งเหล่านี้เลย

แต่ธรรมะ คือ ทุกสิ่งที่มีจริง แค่นี้!! รู้เรื่องไหม? ทุกอย่างที่มีจริง
เป็นธรรมะ แค่นี้!! ไม่ได้พูดคำอื่นเลย พูดว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่มี ที่
ปรากฏ เป็นธรรมะทั้งหมดเลย!! ไม่เคยรู้มาก่อนเลยว่าเป็นธรรมะ
คิดว่าเป็นเรา เป็นสิ่งหนึ่ง สิ่งใด แต่พอบอกว่า "เป็นธรรมะ" เพราะ
"มีจริง" เห็นไหม? มีคำอธิบายด้วยว่า ทำไมเป็นธรรมะ เพราะ "มี
จริง ๆ " ภาษาบาลีไม่มีคำว่า "มีจริง ๆ " แต่มีคำว่า "ธรรมะ"
หมายความว่า "สิ่งที่มีจริง" อะไรก็ได้ ขณะนี้มี "เห็น" ไหม? "เห็น"
จริงหรือเปล่า?

...เพราะฉะนั้น แทนที่จะบอกเพียงแค่ว่าในภาษาไทยว่า เห็นมีจริง อีกภาษาหนึ่งก็บอกว่า "เห็น" เป็นธรรมะ คือ สิ่งที่มีจริง ถ้าธรรมะ ไม่ใช่สิ่งที่มีจริง แล้วจะมีธรรมะไหม? ก็ไม่มี แต่ว่า สิ่งที่มีจริงนั้น แหะเป็นธรรมะ แค่นี้ ค่อย ๆ ไป "ทีละคำ" แล้วจะรู้ตัวเองว่า เขา ฟังธรรมะนี้ เขาฟังอะไร เข้าใจอะไร แต่คนที่บอกว่า ไม่ฟังธรรมะ ก็จะไม่รู้จักธรรมะเลย!! หรือฟังแล้ว ถ้าไม่ไตร่ตรอง ไม่เริ่มเข้าใจ ทีละเล็กทีละน้อย ให้ตรง ว่าธรรมะคือสิ่งที่มีจริง

ลองถามคนอื่นสิ ธรรมะคืออะไร? ถ้ารู้ เขาจะต้องตอบว่า ธรรมะ คือสิ่งที่มีจริง แต่ถ้าคนไม่รู้จะตอบไปหลายอย่างว่าธรรมะคืออะไร ธรรมะคือโน่น คือนี่ คือนั่น แต่ไม่ได้พูดถึงสิ่งที่มีจริง ๆ ว่านี่แหละ เป็นสิ่งซึ่งใครก็ไม่รู้ความจริงของสิ่งที่มีจริง รู้แต่เพียงว่ามี แต่ไม่รู้ว่า คืออะไร แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ความจริงของสิ่งที่มีจริง สำหรับเขาอาจจะไม่มีความหมายเลย จะต้องรู้ทำไม? เห็นก็เห็นไป ได้ยินก็ได้ยินไป อยู่ก็อยู่ไป ตายก็ตายไป ไม่มีความหมายอะไร เลย!!!...

แต่ว่า ถ้าคนที่ได้ฟังคำ แล้วก็คิดว่า ระหว่าง "รู้" กับ "ไม่รู้" อะไรดี? แค่นี้ คำตอบก็สำหรับคนที่บอกว่า รู้ดีกว่า ใช่ไหม? แต่ถ้าถามใครว่า รู้กับไม่รู้ อะไรดี? ต้องเป็นคนตรงถ้าตรงแล้วจะตอบว่าอย่างไร? ธรรมชาติต้องเป็นไปตามความละเอียดอย่างยิ่ง ทีละเล็กทีละน้อย ตั้งแต่เริ่มว่า "รู้" ดีหรือไม่ดี?

คุณพัฒนรี :

รู้ย่อมดีกว่าค่ะ

ท่านอาจารย์ :

ค่ะ เพราะฉะนั้น รู้อะไร?

คุณพัฒนรี :

รู้ความจริง

ท่านอาจารย์ :

สิ่งที่มีจริง เดียวนี้ อะไรจริง?

คุณพัฒนรี :

อะไรจริง? ก็คือ "เห็น" มีจริง "ได้ยิน" มีจริง

ท่านอาจารย์ :

เพราะฉะนั้น รู้เรื่อง "เห็น" หรือยัง? "รู้ความจริง" ของ "เห็น" หรือยัง?

คุณพัฒนรี :

ก็ต้องค่อย ๆ ศึกษา แล้วก็ค่อย ๆ ฟังไป

ท่านอาจารย์ :

บางคนเขาไม่สนใจแล้ว พอเท่านี้เขาก็ไม่สนใจแล้ว เห็นธรรมดา ได้ยินธรรมดา จะต้องรู้อะไร? แต่คนที่เฉลียวใจ รู้กับไม่รู้ อะไรดีกว่ากัน? แล้ว "เห็น" ก็มี ไม่ใช่ว่าไม่มีเห็น มี "เห็น" แต่ไม่รู้ว่า "เห็น" คืออะไร? กับมี "เห็น" แล้วรู้จริง ๆ ว่า "เห็น" คือ อะไร อะไรจะดีกว่ากัน?

เห็นไหม? อธิบายของแต่ละคน!! ทีละเล็กทีละน้อย ไม่รู้เลยว่าต่างกัน ละเอียดยับ!! แม้แต่เพียง "เบื้องต้น" ที่จะให้สนใจธรรมชาติ เห็นประโยชน์ของธรรมชาติ ก็ต้องเริ่มจากการเป็น "ผู้ละเอียด" และเป็น "ผู้ตรง" ฉลาดกับโง่!! อะไรดีกว่ากัน?

คุณพัฒนรี :

ท่านอาจารย์ :

ฉลาดดีกว่าค่ะ (หัวเราะ)

ตอบได้ใช่ไหม ฉลาดดีกว่า แต่ "โง่" คือ ไม่รู้อะไร และ "ฉลาด" คือรู้อะไร เห็นไหม? ตอนนี้จะเอาอย่างไรดี? โง่ที่จะไม่รู้สิ่งที่กำลังปรากฏ!! หรือว่า ฉลาด จึงได้เข้าใจถูกต้องว่าสิ่งที่ปรากฏเป็นอะไร?

เพราะฉะนั้น ธรรมะเป็นเรื่องละเอียดอย่างยิ่ง ไม่มีใครสามารถที่จะรู้จักตัวเอง เพราะว่าสะสมมาหลากหลายอสังขยาตมาก ตอนเป็นเด็ก รู้ไหมว่าจะเป็นอย่างนี้ วันนี้ ไม่รู้เลยใช่ไหม? แต่ว่า สะสมมาแล้ว ที่จะต้องเกิดขึ้นเป็นไป ตามการสะสม ทำไมเด็กบางคนน่ารักมาก เห็นผู้ใหญ่ถือของ ช่วยค่ะ แยกมาเลย ขอถือ เด็กบางคนก็เดินเฉย ใช่ไหม? แล้วอะไรดีกว่าอะไร?

...เพราะฉะนั้น จริง ๆ แล้วไม่มีใครสามารถไปทำอะไรได้เลย จะบอกเด็กคนที่เดินเฉย ให้มาถือของ หรือบอกเด็กคนที่ถือของว่าไม่ต้องช่วยก็ได้แต่เขาจะช่วย เขามีอสังขยาตสะสมมาที่จะเป็นอย่างนั้น บางคนก็บอกว่า ลูกเขาแปลกมากเลย ไม่เคยโกรธ ทำอย่างไรก็ไม่โกรธ มีใครอยากจะลองทำให้เขาโกรธไหม? ตามอสังขยาตของแต่ละคน ซึ่งไม่เหมือนกันเลย!!

เพราะฉะนั้น ร้อยอย่างนี้ดีไหม? ถ้าไม่รู้เราอาจจะไม่ชอบคนนี้เลย เขาเป็นคนไม่ดี ใช่มั้ย? แต่ว่า ถ้ารู้ว่า ไม่มีเขาเลย เป็นแต่เพียงสิ่งที่มีจริงซึ่งต้องเกิดขึ้นเป็นไปอย่างนั้น ทุกคนอยากเป็นคนดี แต่ทำไมดีไม่ได้ ไม่สามารถจะเป็นอย่างที่เขาเป็นดี ๆ ได้เลย ทำอย่างไรก็ดีไม่ได้ ก็เพราะเหตุว่า "เขาสะสมมา" ไม่มีใครสามารถที่จะไปบังคับบัญชาอะไรได้เลย!!

"แม้แต่ตัวเอง!!!" ลองบังคับสิ!! ได้ไหม? ไม่โกรธใคร ไม่เกลียดใคร ไม่สนใจใคร ไม่รักใคร ไม่ชอบใคร ได้ไหม? ไม่ได้เลย เพราะว่าไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชา แต่ไม่รู้ จึงยึดถือว่า เราทำได้!!! บางคนก็อาจจะคิดอย่างนี้ อย่างเมื่อเช้านี้ ก็มีคนที่ยกมือได้ (หัวเราะ) แล้วก็บอกว่า เขายกมือได้ แต่เพียงไม่มีจิต ยกได้ไหม? อัมพาต อยากยกยกได้ไหม? ทุกอย่าง มีเหตุ มีปัจจัยที่เป็นไปทั้งหมด แต่ไม่เคยรู้ว่าอะไรเป็นเหตุที่หลากหลายกันไปมาก ๆ บังคับก็ไม่ได้ ต้องเป็นไป

แต่ถ้ารู้ว่า ความจริงคือไม่มีเรา แต่มีธาตุ (ธา-ตุ) ก็คือ สิ่งที่มีจริง ซึ่งใครเปลี่ยนแปลงสภาวะความเป็นจริงของสิ่งนั้นไม่ได้!! สิ่งนั้นต้องเป็นอย่างนั้น แข็งต้องเป็นแข็ง หวานต้องเป็นหวาน เสียงต้องเป็นเสียง โกรธต้องเป็นโกรธ ทุกอย่างเป็นแต่ละหนึ่งธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย แล้วก็ดับไปเร็วมาก แล้วจะโกรธใคร? แล้วจะไม่ชอบอะไร? ก็เป็นธรรมชาติทั้งหมด!!...

...เพราะฉะนั้น แต่ละคนมีสิ่งซึ่งตนเองก็ไม่ได้รู้ ว่าสะสมมาอย่างไร เชื่อได้เลย แต่ละคนก่อนที่จะมานั่งอยู่ในห้องนี้ ไม่เคยคิดเสียด้วยซ้ำไปตอนเป็นเด็กว่าจะอยู่ตรงนี้ แล้วก็ฟังธรรมะ!!! แต่ทำไมถึงได้เป็นอย่างนี้!! บังคับได้ไหม? ไม่ได้!! ไปชวนคนอื่นที่เขาไม่ฟัง ให้มา

ฟัง ได้ไหม? ก็ไม่ได้!! ถ้ามีความเข้าใจว่าธรรมะเป็นธรรมะ ไม่ใช่เรา จะไม่คิดว่าจะไปทำอะไรใครเลยทั้งสิ้น!! หรือแม้แต่ตัวเอง ก็ต้อง ค่อย ๆ เข้าใจว่า เป็นไปตามเหตุตามปัจจัย

ทำไมคนสนใจที่จะเรียนตัดเลื้อย คนนี้สนใจทำกับข้าว คนนั้นเป็น สถาปนิก คนนั้นเป็นวิศวกร ศึกษาต่าง ๆ นานากันตามอัธยาศัย ทุกอย่างให้ทราบ ว่า ทำไม? บังคับบัญชาไม่ได้จริง ๆ หรือ? ลองคิด ให้ดี ไม่ได้แน่นอน!! เพราะอะไร? เพราะ "เกิดแล้ว" ต่างหาก!! สิ่ง นั้นเกิดแล้ว และ ดับแล้วด้วย!! แล้วจะบังคับอะไร? แค่คิดจะบังคับ "คิด" นั้นก็เกิดแล้ว!! แล้วก็ดับแล้วด้วย!!...

...สิ่งที่จะเป็นไป ไม่ได้เป็นไปเพราะมี "ตัวตน" ซึ่งคิดว่า "เราจะทำ" แต่เพราะไม่รู้ ว่า สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เกิดแล้ว!! แม้แต่ขณะแรกที่เกิด ที่เป็นคนนี้ก็เกิดแล้ว บังคับบัญชาไม่ได้!! ถ้ามีความเข้าใจที่มั่นคง ก็ จะรู้ได้ว่า นี่แหละคือธรรมะ คือสิ่งที่มีจริง ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจบังคับ บัญชาของใครเลย เป็นอนัตตา

เพราะฉะนั้น ต้องการอะไรคะ? เข้าใจธรรมะ? หรือว่า ยากไป ฟัง ไม่รู้เรื่อง!! แต่ถ้าฟังจริง ๆ ภาษาไทยไม่รู้หรือ? แล้วยังเป็นภาษาอื่น ยิ่งไม่เข้าใจ ภาษาของเราซึ่งฟังมาแล้วตั้งแต่เด็ก เป็นภาษาเดียวที่ จะทำให้สามารถเข้าใจคำหรือสิ่งที่ได้ยินได้ฟังในภาษาของเราเอง ยิ่งกว่าภาษาอื่น ใช่มั้ย? แม้แต่ภาษาบาลี เรายังต้องแปล "จักขุ" วันนี้ใครพูดบ้าง พูดแต่ "ตา" เห็น ก็ไม่ต้องพูดว่า "จักขุวิญญูณ" ก็ เป็นอีกภาษาหนึ่ง แต่ภาษาไหนที่ใครจะสมาธิที่จะเข้าใจ ก็เข้าใจ ในภาษาของตน...

...เพราะฉะนั้น "ฟังไม่รู้เรื่อง" หมายความว่า สนใจหรือเปล่า? เห็นประโยชน์หรือเปล่า? แต่ถ้ารู้ว่า เป็นสิ่งซึ่งไม่เคยฟังมาก่อน สิ่งหนึ่งซึ่งทุกคนไม่รู้ก็คือว่า "คำ" ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกคำ เป็นคำที่ไม่เคยได้ยินมาก่อน!!! เพราะเหตุว่า ในภาษาไทยเรามีคำว่า "เห็น" ได้ยินแล้ว คำว่า "เห็น" แต่ว่า รู้ใหม่ว่า "เห็น" คือ อะไร?

เมื่อก็นับบอกไขไหม? รู้ดีกว่าไม่รู้ เพราะฉะนั้น รู้ใหม่ว่า "เห็นเดี๋ยวนี้" เกิดขึ้นได้อย่างไร? บังคับบัญชาไม่ให้เห็นได้ไหม? เมื่อมีปัจจัยที่ "เห็น" จะเกิด "เห็น" เกิดแล้ว!! ข้อสำคัญ ที่คิดว่าจะบังคับจะให้ อะไรเกิดขึ้น เป็นไปไม่ได้เลยทั้งสิ้น เพราะสิ่งนั้นเกิดแล้ว ตามเหตุตามปัจจัย เดียวนี้ทุกคนก็ "เห็นแล้ว" ใครทำให้เห็นเกิด? เดียวนี้ก็ "คิดแล้ว" ใครทำให้คิดเกิด?...

...เพราะฉะนั้น แต่ละอย่าง ต้องเป็นผู้ที่สะสมมา ที่จะเห็นคุณค่าอย่างยิ่ง ของการที่เกิดมาแต่ละชาติ แต่ละชาติ จบไปแต่ละชาติ ทุกขณะ แต่ไม่รู้อะไรเลย!! ตามความเป็นจริง กับการมี "ผู้ที่ตรัสรู้" แค่ได้ยินคำนี้ คำของบุคคลนั้น ต้อง "ต่าง" กับคำของบุคคลอื่น!! เหมือนกันไม่ได้เลย เพราะเหตุว่า คนอื่นพูดคำที่ไม่รู้จักทั้งนั้น!! แต่บุคคลนั้น "ทุกคำ" เป็นไปเพื่อปัญญาที่จะให้เข้าใจถูก ในสิ่งที่กำลังมี!!!

เพราะฉะนั้น ก่อนอื่น ที่จะสนใจหรือเห็นคุณค่า ก็คือว่า รู้ว่าเป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ มีค่ามากไหม? ที่จะได้เข้าใจตามความเป็นจริง ซึ่งใครก็มาบอกเราไม่ได้เลย นอกจาก "คำจริง" แต่ละครคำ ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แม้แต่คำว่า "ธรรมะ" ต้องรู้ว่า คืออะไร? ธรรมะทั้งหลาย ทุกอย่างไม่เว้นเลย เป็นอนัตตา ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใคร และไม่เป็นใครด้วย เพราะว่าเกิดขึ้นแล้วก็ดับไปหมด ไม่เหลือเลยสักอย่างเดียว ตลอดเวลา มีแต่สิ่งที่มีปัจจัยปรุงแต่ง เกิดแล้วก็ดับไป เกิดแล้วก็ดับไป เร็วจนปรากฏเหมือนกับว่าไม่ดับเลย มายากลเก่งไหม? ธรรมะเก่งกว่า เพราะว่ามายากลก็ยังไม่รู้ลักษณะของสภาพธรรมะ ที่กำลังปรากฏ!!...

คุณพัฒนรี :

ท่านอาจารย์ขา แล้วคนที่สะสมอกุศลมา เราจะสะสมสิ่งใหม่ที่เป็นกุศลเพิ่ม อย่างหนูมาพบท่านอาจารย์ หนูก็ได้รับประโยชน์มากมาย มาหาศาลจากการที่ได้เข้าใจพระธรรม ซึ่งเป็นความเมตตาของท่านอาจารย์ แล้วเราจะส่งต่อความเมตตานี้ ไปให้ผู้อื่น ซึ่งเราไม่ได้คาดหวังว่า เขาจะได้รับประโยชน์อันนี้หรือไม่ได้รับประโยชน์ ทำไม่ได้หรือคะท่านอาจารย์

ท่านอาจารย์ :

คุณพัฒนรีคิดที่จะให้คนอื่นได้เข้าใจธรรมะใช่ไหม?

คุณพัฒนรี :

ใช่ค่ะ

ท่านอาจารย์ :

แต่บังคับให้เขาฟังได้ไหม?

คุณพัฒนรี :

ไม่บังคับค่ะ ไม่บังคับใคร

ท่านอาจารย์ :

ถึงจะงู่มือเขามานั่งในห้องนี้ เขาไม่ฟังยังได้เลย เขาก็คิดเรื่องอื่นของเขาไป เพราะฉะนั้น ทำสิ่งที่มีปัจจัยให้ทำ ไม่ทำก็ไม่ได้สะสมมา

ที่จะเป็นอย่างนั้น ทุกอย่างที่เกิดขึ้น เพราะการสะสมของแต่ละ
หนึ่ง ซึ่งเข้าใจว่าเป็นแต่ละบุคคล สะสมมาต่าง ๆ ก็ต่างกันไป คนที่
สนใจธรรมะก็มี คนที่ไม่สนใจธรรมะก็มี

มีท่านผู้หนึ่ง ซึ่งท่านกล่าวว่า ยากยิ่งก็คือว่า ให้คนที่ไม่มี ความสนใจ
ในธรรมะ ไม่เห็นประโยชน์เลย ได้เริ่มเห็นประโยชน์ และเริ่มสนใจ
ที่จะฟัง ขึ้นจะฟังนะคะ ฟังแล้วยังยากไหม?

คุณพัฒนรี :

ยากมากค่ะ

ท่านอาจารย์ :

เพราะฉะนั้น ฟังแล้วไม่ฟังอีก มีไหม?

คุณพัฒนรี :

มีค่ะ

ท่านอาจารย์ :

เพราะฉะนั้น เห็นประโยชน์หรือเปล่า? ถ้าง่าย ไม่ต้องเสียเวลา ไซ้
ไหม? แต่ว่านี้ กว่าจะรู้ความจริงอย่างนี้ได้ พระโพธิสัตว์ ทรง
บำเพ็ญพระบารมีนานเท่าไร? แล้วเราเป็นใคร? เพียงแต่ฟังคำ
ของพระองค์ ซึ่งได้ตรัสรู้แล้ว "เข้าใจตาม" แค่นี้ ยิ่งว่ายาก!!
เพราะฉะนั้น จะอย่างไรดี? ไม่ฟังเสียเลยง่ายกว่า อย่างนั้นหรือ?

คุณพัฒนรี :

ไม่ค่ะ หนูคิดว่า เริ่มมีแสงสว่างนิด ๆ อยู่ที่ปลายอุโมงค์ ก็ขอตามไป
เรื่อย ๆ จะได้แค่นั้นก็แค่นั้น

ท่านอาจารย์ :

เพราะสะสมมา แต่คนที่ไม่ได้สะสมมา ไม่ได้คิดอย่างนี้เลย!!
เพราะฉะนั้น ไม่ใช่หน้าที่ของเรา ที่จะไปให้คนอื่นเป็นอย่างไร แต่
สิ่งที่สะสมมาที่จะเกิดขึ้น ที่เข้าใจว่าเป็นเราตามการสะสม ก็เป็นไป
ตามการสะสม ห้ามไม่ให้ทำก็ไม่ได้ ห้ามไม่ให้คิดก็ไม่ได้ เพราะว่า

สะสมมา ปรงแต่งมา ให้เกิดขึ้นเป็นอย่างนั้น ก็ต้องเป็นตามที่ได้
สะสมมา

คุณอรรณ :

ขอกราบเรียนสนทนากับท่านอาจารย์ สืบเนื่องจากคำถามเมื่อเข้า
นี้ ก็สนใจในสองประเด็น ตอนแรกคือน้องที่ชื่อนิภาวิ เขาถามว่า
พอฟังธรรมะก็รู้ว่าไม่มีเรา ไม่มีสัตว์ ตัวตน บุคคล ก็จะเกิดความคิด
ว่า ความกระตือรือร้นอะไรที่จะทำมาหากิน ก็จะเกิดความคิด ขอ
ประทานโทษ เหมือนกับคุณกนกวรรณว่า พอฟังธรรมะแล้ว ก็
อยากจะมาฟังมากขึ้น ประเด็นที่อยากจะสนทนากับท่านอาจารย์
ก็คือว่า ท่านอาจารย์ก็จะตอบว่า ไม่มีใครไปทำอะไรได้ ก็เป็นไป
ตามการสะสม เป็นไปตามธรรมชาติ แต่จริง ๆ ในการฟังธรรมใหม่ ๆ
ความเข้าใจยังไม่มากพอ ก็อยากจะรู้ว่า เราจะตัดสินใจที่จะเลือก
อะไร ที่เป็นอนัตตาอย่างไรคะ ท่านอาจารย์

ท่านอาจารย์ :

คะ คุณอรรณ เลี้ยวซ้าย เพราะเหตุปัจจัยหรือเปล่า?

คุณอรรณ :

เลี้ยวซ้าย...ใช่ค่ะ

ท่านอาจารย์ :

เลี้ยวขวา...เพราะเหตุปัจจัยหรือเปล่า?

คุณอรรณ :

ก็ใช่ค่ะ

ท่านอาจารย์ :

มีตัวคุณอรรณหรือเปล่า? เพราะฉะนั้น สิ่งที่เขาไม่รู้ ก็คือว่า
กำลังคิดอย่างนั้น ก็เป็นธรรมชาติ!! มีปัจจัยที่ทำให้เกิดสงสัย มีปัจจัยที่
จะให้เกิดคิดว่า เอ..จะเป็นอย่างนี้ดี? จะทำอย่างนั้นดี? กระตือรือร้น
มีไหม? เป็นธรรมชาติหรือเปล่า? เห็นไหม? เขาเลือก เขาคิด หรือว่า
ขณะนั้น กำลังสงสัย ไม่ใช่กระตือรือร้น หรืออาจจะกระตือรือร้นที่

จะรู้ความจริง แล้วก็มี ความสงสัยด้วย ก็ได้!! ทั้งหมด เป็นธรรมะ
แต่ละหนึ่ง!! ลืมเสมอว่า "เป็นธรรมะ" คิดอย่างนั้น สงสัยอย่างนั้น
ตัดสินใจอย่างนั้น ก็เป็นธรรมะ ทั้งหมด!!!

ถ้ายืนอยู่ เอ...จะเลี้ยวซ้าย? หรือเลี้ยวขวา? ขณะนั้น เป็นธรรมะ
หรือเปล่า? ก็เป็น!! เวลาเลี้ยวซ้าย ก็เป็นธรรมะ หรือว่าจะเลี้ยวขวา
ก็เป็นธรรมะ ให้ทราบว่า ทุกขณะเกิดขึ้น เป็นธรรมะทั้งหมด!! และ
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัยด้วย!! ถ้าไม่มีปัจจัยที่จะให้เป็นอย่างนั้น ก็
เกิดขึ้นเป็นอย่างนั้นไม่ได้!!!

คุณอรรณ :

หมายความว่า จะฟังธรรมะหรือไม่ฟังธรรมะ ก็บังคับบัญชาไม่ได้

ท่านอาจารย์ :

แน่นอน!! เราไปบังคับคนเลว ให้เป็นคนดี ได้ไหม? บอกเขาสี บอก
เขาทุกวัน จงเป็นคนดี จงเป็นคนดี แล้วเขาเป็นหรือเปล่า?

คุณอรรณ :

ก็ไม่ได้ค่ะ

ท่านอาจารย์ :

ค่ะ เพราะชัดเจนอยู่แล้วว่า บังคับบัญชาไม่ได้!!

คุณอรรณ :

เพราะฉะนั้น ถ้ามีคำถามที่ว่า เมื่อมีสถานการณ์ เหตุการณ์อย่างนี้
แล้วจะตัดสินใจอย่างไรดี..

ท่านอาจารย์ :

"สงสัย" ขณะนั้น ก็เป็นธรรมะ!! ยังไม่ทันตัดสินใจก็เป็นธรรมะ ทุก
ขณะ เป็นธรรมะ!!!

คุณอรรณ :

แต่ก็จะเป็นคำถามที่ไม่ใช่เป็นธรรมและเป็นอนัตตา เพราะถึงเวลาจริง ๆ สมมุติคิดเอาไว้ แต่ถึงเวลา เมื่อสิ่งนั้นมาถึงจริง ๆ ก็จะต้องเป็นไป ณ ขณะนั้นเลย

ท่านอาจารย์ :

ค่ะ ไม่ว่าจะคิด หรือ ไม่คิด ไม่คิดก็เป็นธรรมะ คิดก็เป็นธรรมะ เห็นก็เป็นธรรมะ ได้ยินก็เป็นธรรมะ ไม่เว้นเลย!!! "ธรรมะทั้งหลายเป็นอนัตตา" ธรรมะทั้งหลายนี้ ไม่เว้น!! คิดก็เป็นอนัตตา ไม่ให้คิดอย่างนั้นได้ไหม? สงสัยก็เป็นอนัตตา ไม่ให้สงสัยได้ไหม? กระตือรือร้น ที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ก็เป็นธรรมะ ไม่ทำอย่างนั้นได้ไหม? ก็ไม่ได้!! เพราะ ไม่ใช่เราทำ!! จิต-เจตสิก เกิดขึ้น ทำหน้าที่ของจิต เจตสิก เพราะฉะนั้น พระผู้มีพระภาคฯ ทรงแสดงสภาพของธรรมะ แม้จิตโดยละเอียดถึง ทุกขณะ!!! ให้รู้ว่า ขณะนี้ ก็มี!! แต่ไม่รู้!!!

คุณอรรณ :

กราบเรียนท่านอาจารย์ แล้วเป็นไปได้ไหมที่ว่า ก่อนฟังธรรมะ จะกระตือรือร้น วางแผนทำมาหากินให้เจริญเติบโตก้าวหน้า หาเงินได้เยอะ ๆ แต่พอฟังธรรมะ ไม่มีเรา ไม่มีอะไรเลย ก็ไม่ทราบว่าจะขยันขันแข็ง กระตือรือร้นไปทำไม? สู้ไม่ต้องเอาอะไรมา ก็ฟังธรรมะ

ท่านอาจารย์ :

ก็ทั้งหมดก็เป็นธรรมะไงคะ!! จะทำอะไรก็เป็นธรรมะ!! จะกระตือรือร้นต่อไป ก็เป็นธรรมะ!! จะไม่กระตือรือร้นอีกแล้ว ก็เป็นธรรมะ!!! ไม่กระตือรือร้น แล้วไม่ฟังธรรมะ ก็เป็นธรรมะ!! ไม่กระตือรือร้นแล้วฟังธรรมะ ก็เป็นธรรมะ ทุกอย่าง ไม่เว้น!!! ถ้าพูดว่าไม่เว้น คือ ไม่เว้น!!!

คุณอรรณ :

แต่ก็เป็นไปไม่ได้ ที่พอมาฟังธรรมะแล้วชี้แจงทำไมมาหา ก็ไม่ใช่

ท่านอาจารย์ :

ถ้ามีปัจจัย ที่จะชี้แจง ไปห้ามไม่ให้ชี้แจง ได้ไหม? ไม่ว่าจะฟังธรรมะหรือไม่ฟังธรรมะก็ตาม

คุณอรรณ :

เพราะฉะนั้น ความเข้าใจมันคงว่า ทุกอย่างเป็นธรรมะ

ท่านอาจารย์ :

ก่อนอื่น ทั้งสิ้น!!! ฟังคำไหน เข้าใจคำนั้น!! ที่จะบอกว่า ฟังแล้วไม่รู้เรื่อง ก็คือว่า ไม่รู้ว่า แท้ที่จริง ก็เป็นสิ่งที่จริงแต่ละหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย ทั้งหมด ไม่ว่าจะขยัน ไม่ว่าจะเกียจคร้าน ไม่ว่าจะคิด ไม่ว่าจะสุข จะทุกข์ ไม่ว่าจะสงสัย พอตัดสินใจ คิดว่าเป็นเราตัดสินใจ ก็ไม่ใช่!!! ขณะนั้น เป็นธรรมะที่เกิดขึ้น!! คิดอย่างนั้น!! ตัดสินอย่างนั้น!! ก็ "ไม่ใช่เรา"

เพราะฉะนั้น ต้องมันคง!! ทุกคำที่ได้ฟัง ทุกอย่าง ไม่เว้น!! ทุกอย่างเป็นธรรมะ!!! สิ่งที่มีจริงที่เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย จึงเกิดขึ้นเป็นอย่างนั้น ไม่ใช่ใครไปทำให้เป็นอย่างนั้น!!!

คุณอรรณ :

เข้าใจยาก...

ท่านอาจารย์ :

ต้องมั่นคง!! มิฉะนั้น ไม่ถึงการที่จะรู้แจ้งสภาพธรรมะ ตามที่ได้ฟัง!!!
ไม่ใช่เพียงแค่ให้ฟังเฉย ๆ ประจักษ์แจ้งได้!! เพราะมีผู้ที่อบรมเจริญ
ปัญญา ประจักษ์แจ้งแล้ว มาก!!! มาจากการ ตั้งต้นด้วยความไม่
รู้!! เหมือนกัน แล้วค่อย ๆ รู้ ค่อย ๆ เข้าใจ ค่อย ๆ สะสมไป เป็น
ธรรมะ ทั้งหมด!!!

กราบเท้าบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง
ขออนุโมทนาในกุศลศรัทธาของคุณสัมพันธ์ คุณนวรรตน์ และคุณชินรัตน์ พงษ์พรรณากุล
และขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกท่านครับ

